

Є. І. Сохацька

Пащенко-Шульмінська Олімпіада Михайлівна

ПАЩЕНКО-ШУЛЬМІНСЬКА Олімпіада Михайлівна (25. 07(06. 08). 1879, с. Серби Могилівського пов. Подільської губ., нині Гонтівка Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. — 10. 09. 1972, Львів) — освітня і громадсько-культурна діячка. Дружина *Олександра*, мати *Юрія Шульмінських*. Закінчила Маріїнську жіночу гімназію в м. Кам'янець-Подільський (нині Хмельницької обл., 1895), дворічні педагогічні курси у м. Тифліс (нині Тбілісі). Працювала вчителькою і керівником зразкової школи при Тифліському педагогічному товаристві (згодом стала його секретарем). Організувала українську секцію при «Обществе народных чтений», що мала вокально-драматичний гурток і бібліотеку, а 1902 — широке відзначення Шевченківських днів. Під час російсько-японської війни 1904—05 — сестра-жалібниця у шпиталях. Після поранення і лікування учителювала у Подільській і Київській губ. Брала активну участь в українському громадсько-культурному житті, неодноразово зазнавала переслідувань за пропаганду української культури і мови. Наприкінці жовтня 1906 заарештована, через 3 місяці звільнена на поруки Червоного Хреста, їй доручено скласти звіт за діяльність цієї організації під час російсько-японської війни 1904—05. Водночас як вільна слухачка закінчила Вищі педагогічні курси Тихомирова у Москві, однак до іспитів її не допустили через політичну неблагонадійність. 1909 повернулася до Кам'янця-Подільського, учителювала у приватній комерційній школі Мазінга. З початком 1-ї світової війни 1914 мобілізована до російської армії, працювала у шпиталях. Член і заступник голови (1917) Подільського товариства «Просвіта», 1917—20 —

голова Кам'янець-Подільської земської управи, очолювала повітову шкільну раду, зробила значний внесок в українізацію шкільництва. У лютому 1917 обрана членом Кам'янець-Подільської міської думи, у березні 1917 — членом УЦР від Українського педагогічного товариства. У квітні 1918 призначена секретарем Комісії з відкриття та заснування Кам'янець-Подільського державного українського університету (розпочав роботу в жовтні того ж року). Після ліквідації більшовиками земства наприкінці 1920 нелегально перейшла радянсько-польський кордон. Зі встановленням на території Західної України радянської влади 1939 мешкала у м. Дубно (Рівненської обл.), учителювала, деякий час заочно навчалася у Рівненському педагогічному інституті. Від 1949 проживала у Пансіонаті ветеранів праці у Львові. Її рукописні праці, твори та спогади «Заснування Кам'янець-Подільського державного українського університету» (1936), «Земство» (1938), «Відродження української школи. До 50-ти річчя» (1967—68), «Материнство. Фрагменти з життя» (1969—70), «Шкільна поема» (1969) зберігаються у ЦДАМЛМ (Київ). У Кам'янці-Подільському ім'ям П.-Ш. названо вулицю.

Рекомендована література

1. Сохацька Є. Олімпіада Пашенко — діячка «Просвіти» та організатор українського шкільництва на Кам'янеччині (1917—1920 рр.) // Просвітницький рух на Поділлі (1906—1923 рр.). Кам'янець-Подільський, 1996.

Бібліографічний опис:

Пашенко-Шульмінська Олімпіада Михайлівна / Є. І. Сохацька // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883283>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).